

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๕ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของ ในมุมมองของ นักท่องเที่ยว ต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

๔.๕ ผลจากการสัมภาษณ์จัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

อักษรย่อและสัญลักษณ์ทางสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนประชากรตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	หมายถึง	ค่า Sum of Squares (ผลบวกกำลังสองของคะแนน)
df	หมายถึง	ค่า Degree of freedom (ชั้นของความเป็นอิสระ)
MS	หมายถึง	ค่า Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
Sig.	หมายถึง	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
*	หมายถึง	ค่า allowable error ๐.๐๕ (ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดพระปฐมเจดีย์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ จังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ มีรายละเอียดดังใน ตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของนักท่องเที่ยว

(n=๓๙๕)		
ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๙๐	๔๘.๑
หญิง	๒๐๕	๕๑.๙
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๖	๑๖.๗
๒๐ – ๔๐ ปี	๑๖๑	๔๐.๘
๔๑ – ๖๐ ปี	๑๑๔	๒๘.๙
๖๑ ปี ขึ้นไป	๕๔	๑๓.๖
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐
๓. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๘๔	๒๑.๓
มัธยมศึกษา / เทียบเท่า	๑๓๑	๓๓.๒
อนุปริญญา/เทียบเท่า	๗๕	๑๙.๐
ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๐๕	๒๖.๕
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	๗๓	๑๘.๕
เกษตรกรรม	๕๒	๑๓.๑
รับจ้าง	๑๒๐	๓๐.๔
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๖๙	๑๗.๕
อื่น ๆ	๘๑	๒๐.๕
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
๕. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๓๒	๓๓.๔
๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐	๑๐๙	๒๗.๖
๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐	๘๒	๒๐.๘
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๗๒	๑๘.๒
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐
๖. จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด		
ครั้งแรก	๖๕	๑๖.๕
๒ – ๕ ครั้ง	๑๖๘	๔๒.๕
๖ – ๑๐ ครั้ง	๖๔	๑๖.๒
มากกว่า ๑๐ ครั้ง	๙๘	๒๔.๘
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวยุโรป เรื่อง การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จำแนกได้ดังนี้

เพศ ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน ๒๐๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๙ และเป็นเพศชายมีจำนวน ๑๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑

อายุ ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุ ๒๐ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๖๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๑๑๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ และน้อยที่สุดมีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓

วุฒิการศึกษา ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่อยู่ระดับมัธยมศึกษา / เทียบเท่า มีจำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ รองลงมาอยู่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีจำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ และน้อยที่สุดอยู่ระดับ อนุปริญญา / เทียบเท่า มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐

อาชีพ ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีจำนวน ๑๒๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ รองลงมาคืออาชีพ อื่นๆ มีจำนวน ๘๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ และน้อยที่สุดมีอาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวน ๕๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒

รายได้ต่อเดือน ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๔ รองลงมาคือรายได้ ๑๐,๐๐๐– ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ และน้อยที่สุดมีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๗๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มาท่องเที่ยววัด ๒–๕ ครั้ง มีจำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕ รองลงมาคือมาที่ท่องเที่ยววัดมากกว่า ๑๐ ครั้งมีจำนวน ๙๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ และน้อยที่สุดที่มาท่องเที่ยววัด ๖–๑๐ ครั้งมีจำนวน ๖๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศาสนสถาน ด้านการจัดการศาสนบุคคล ด้านการจัดการกิจกรรม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=๓๙๕)

การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของ วัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านการจัดการศาสนสถาน	๓.๗๐	๑.๐๖๔	เห็นด้วยมาก
๒. ด้านการจัดการศาสนบุคคล	๓.๖๑	๐.๙๔๐	เห็นด้วยมาก
๓. ด้านการจัดการกิจกรรม	๓.๗๔	๐.๙๕๔	เห็นด้วยมาก
๔. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	๓.๖๑	๐.๙๙๔	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๗	๐.๘๔๖	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๗) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้านโดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านการจัดการกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๔) รองลงมาคือด้านการจัดการศาสนสถาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๐) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๑) และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือด้านการจัดการศาสนบุคคล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๑)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐมใน ด้านการจัดการศาสนสถาน

(n=๓๙๕)

ด้านการจัดการศาสนสถาน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ศาสนสถานมีความเรียบร้อย สวยงาม สบายตา มีคุณค่า น่าชื่นชม	๓.๘๐	๑.๑๕๒	เห็นด้วยมาก
๒. มีการอนุรักษ์ศาสนสถานที่เก่าแก่ให้คงไว้เพื่อสืบทอดศิลปกรรมไทย	๓.๗๐	๑.๐๙๔	เห็นด้วยมาก
๓. มีการจัดตั้งแผนผังภายในวัด บอกเล่าเรื่องราวภายในวัด	๓.๖๒	๑.๐๘๑	เห็นด้วยมาก
๔. ศาสนสถานมีความมั่นคง เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	๓.๖๘	๑.๑๒๕	เห็นด้วยมาก
๕. มีการปรับปรุงบูรณะศาสนสถานให้พร้อมใช้	๓.๗๐	๑.๑๐๖	เห็นด้วยมาก
๖. ศาสนสถานมีระบบสาธารณูปโภคโดยรวมมีความสะอาดเหมาะสม	๓.๕๘	๑.๑๒๙	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๗๐	๑.๐๖๔	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐมในด้านการจัดการศาสนสถานโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ศาสนสถาน มีความเรียบร้อย สวยงาม สบายตา มีคุณค่า น่าชื่นชมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๐$) รองลงมาคือ มีการอนุรักษ์ศาสนสถานที่เก่าแก่ให้คงไว้เพื่อสืบทอดศิลปกรรมไทย และมีการปรับปรุงบูรณะศาสนสถานให้พร้อมใช้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๐$) และมีความคิดเห็นต่ำสุดคือ ศาสนสถานมีระบบสาธารณูปโภคโดยรวมมีความสะอาดเหมาะสมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๘$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนบุคคล

(n=๓๙๕)

ด้านการจัดการศาสนบุคคล	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๗. ส่งเสริมการศึกษาพระภิกษุสามเณร ให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ให้เข้ากับยุคสมัย	๓.๗๒	๑.๐๘๘	เห็นด้วยมาก
๘. พระภิกษุสามเณร มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยปฏิบัติได้เหมาะสม	๓.๗๒	๑.๐๘๗	เห็นด้วยมาก
๙. เจ้าหน้าที่ในวัด ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามหลักของศาสนพิธี ได้อย่างถูกต้อง	๓.๖๔	๑.๐๘๒	เห็นด้วยมาก
๑๐. เจ้าหน้าที่ของวัดให้ข้อมูลต่างๆ และช่วยอำนวยความสะดวกทั่วไปของวัดได้	๓.๕๘	๑.๑๘๑	เห็นด้วยมาก
๑๑. เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดมีจำนวนมากเพียงพอและหมั่นดูแลทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	๓.๕๐	๑.๑๔๓	เห็นด้วยมาก
๑๒. เจ้าหน้าที่ในวัดมีมารยาทดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีน้ำใจไมตรีต่อการต้อนรับผู้ที่มาวัด	๓.๕๐	๑.๒๔๕	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๑	๐.๙๔๐	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในด้านการจัดการศาสนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อโดยข้อที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ส่งเสริมการศึกษาพระภิกษุสามเณร ให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ให้เข้ากับยุคสมัย และพระภิกษุสามเณร มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยปฏิบัติได้เหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๒) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ในวัด ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามหลักของศาสนพิธี ได้อย่างถูกต้องมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๔) และมีความคิดเห็นต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดมีจำนวนมากเพียงพอและหมั่นดูแลทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ในวัดมีมารยาทดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยมีน้ำใจไมตรีต่อการต้อนรับผู้ที่มาวัดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๐)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม **ด้านการจัดการกิจกรรม**

(n=๓๙๕)

ด้านการจัดการกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑๓. พวงมาลัย ดอกไม้ ธูปเทียน มีความสะอาด และมีให้บริการสะดวกในการเปลี่ยนบูชา	๓.๘๖	๑.๑๓๙	เห็นด้วยมาก
๑๔. สถานที่ไหว้พระ มีความสะดวกในการเข้าถึงและมีบริเวณในการกราบไหว้ที่เพียงพอ	๓.๗๖	๑.๐๖๘	เห็นด้วยมาก
๑๕. มีการจัดสถานที่รับศรัทธา เช่น ตักบาตรพระประจำวัน ถวายสังฆทาน น้ำมนต์ขวด เต็มน้ำมันตะเกียงพระประจำวันเกิด ได้เหมาะสม	๓.๘๓	๑.๐๗๗	เห็นด้วยมาก
๑๖. มีสถานที่เช่าบูชาวัตถุมงคลเพียงพอแก่ความต้องการของนักท่องเที่ยว	๓.๗๔	๑.๑๐๐	เห็นด้วยมาก
๑๗. มีกิจกรรม เช่น การเวียนเทียน และการแสดงต่างๆ	๓.๖๑	๑.๐๘๘	เห็นด้วยมาก
๑๘. มีการเปิดเสียงธรรมะรอบทิศ มีบทสวดทำนองสรภัญญะเพื่อความสนใจ	๓.๖๓	๑.๑๒๗	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๗๔	๐.๙๕๔	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในด้านการจัดการกิจกรรมภายในวัดโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อโดยข้อที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือพวงมาลัย ดอกไม้ ธูปเทียน มีความสะอาด และมีให้บริการสะดวกในการเปลี่ยนบูชามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ มีการจัดสถานที่รับศรัทธา เช่น ตักบาตรพระประจำวัน ถวายสังฆทาน น้ำมนต์ขวด เต็มน้ำมันตะเกียงพระประจำวันเกิด ได้เหมาะสมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) และมีความคิดเห็นต่ำสุด มีกิจกรรม เช่น การเวียนเทียน และการแสดงต่างๆ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

(n=๓๙๕)

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑๙. บริเวณวัดมีการจัดการให้ต้นไม้พุดได้ มีไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อความสงบ ร่มรื่น สวยงาม	๓.๖๔	๑.๑๑๗	เห็นด้วยมาก
๒๐. มีการจัดสถานที่นั่งพักผ่อน อย่างพอเพียงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัด	๓.๖๗	๑.๐๖๑	เห็นด้วยมาก
๒๑. มีห้องน้ำสะอาด มีการแยกหญิงชาย ไว้ชัดเจน เป็นสัดส่วน พอเพียงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัด	๓.๖๖	๑.๑๐๙	เห็นด้วยมาก
๒๒. มีการจัดระเบียบร้านค้า ร้านอาหาร เป็นระเบียบเรียบร้อย ขายในราคาที่เป็นธรรม และถูกสุขลักษณะ	๓.๖๐	๑.๑๔๘	เห็นด้วยมาก
๒๓. จัดระเบียบที่วางรองเท้าไว้ชัดเจน และทำความสะอาดบริเวณที่เดินเท้าเปล่า ให้สะอาดเสมอ	๓.๕๗	๑.๑๘๗	เห็นด้วยมาก
๒๔. มีที่จอดรถ มีบริการที่จอดรถ ที่พอเพียงสะดวก และมีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัด	๓.๕๖	๑.๒๐๖	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๑	๐.๙๙๓	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = ๓.๖๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อโดยข้อที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือมีการจัดสถานที่นั่งพักผ่อน อย่างพอเพียงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๗$) รองลงมาคือมีห้องน้ำสะอาด มีการแยกหญิงชาย ไว้ชัดเจน เป็นสัดส่วน พอเพียงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๖$) และมีความคิดเห็นต่ำสุดมีที่จอดรถ มีบริการที่จอดรถ ที่พอเพียงสะดวก และมีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๖$)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย (LSD)

สมมติฐานที่ ๑ นักท่องเที่ยวที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ

(n=๓๙๕)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๑๙๐	๓.๕๔	๐.๙๑๒	๒.๙๖๙	๐.๐๕๘
หญิง	๒๐๕	๓.๗๙	๐.๗๖๒		

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน (เพศชาย $\bar{X} = 3.54$ เพศหญิง $\bar{X} = 3.79$) มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ นักท่องเที่ยวที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๕)

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๖	๓.๘๕	๐.๗๒๐
๒๐ – ๔๐ ปี	๑๖๑	๓.๗๓	๐.๖๘๔
๔๑ – ๖๐ ปี	๑๑๔	๓.๖๔	๐.๘๖๕
๖๐ ปีขึ้นไป	๕๔	๓.๒๙	๑.๒๑๖
รวม	๓๙๕	๓.๖๖	๐.๘๔๖

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๕)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๖๕๕	๓	๓.๕๕๒	๕.๑๑๓*	๐.๐๐๒
ภายในกลุ่ม	๒๗๑.๕๘๕	๓๙๑	๐.๖๙๕		
ผลรวม	๒๘๒.๒๔๐	๓๙๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘, ๔.๙ ผลการเปรียบเทียบความเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุต่างกัน (อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๘๕ อายุระหว่าง ๒๐-๔๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๗๓ อายุระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๖๔ อายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป $\bar{X}$ = ๓.๒๙) มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๕)

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐ - ๔๐ ปี	๔๑ - ๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๘๕	๓.๗๓	๓.๖๔	๓.๒๙
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓.๘๕	-	๐.๑๒	๐.๒๑	๐.๕๖*
๒๐ - ๔๐ ปี	๓.๗๓	-	-	๐.๐๘	๐.๔๔*
๔๑ - ๖๐ ปี	๓.๖๔	-	-	-	๐.๓๕*
๖๐ ปีขึ้นไป	๓.๒๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐมจำแนกตามอายุ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ ๒๐-๔๐ ปีมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ ๔๑-๖๐ ปีมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ นักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๕)

วุฒิการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.
ประถมศึกษา	๘๔	๓.๘๒	๐.๗๖๕
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	๑๓๑	๓.๘๔	๐.๗๓๙
อนุปริญญา/เทียบเท่า	๗๕	๓.๔๕	๐.๘๙๑
ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๐๕	๓.๔๘	๐.๙๓๕
รวม	๓๙๕	๓.๖๖	๐.๘๔๖

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๕)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๖๕๗	๓	๔.๒๑๙	๖.๑๑๙*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๖๙.๕๘๓	๓๙๑	๐.๖๘๙		
ผลรวม	๒๘๒.๒๔๐	๓๙๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑, ๔.๑๒ ผลการเปรียบเทียบความเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน (ประถมศึกษา $\bar{X}$ = ๓.๘๒, มัธยมศึกษา/เทียบเท่า $\bar{X}$ = ๓.๘๔, อนุปริญญา/เทียบเท่า $\bar{X}$ = ๓.๔๕, ปริญญาตรีขึ้นไป $\bar{X}$ = ๓.๔๘) มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๕)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ เทียบเท่า	อนุปริญญา/ เทียบเท่า	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		๓.๘๒	๓.๘๔	๓.๔๕	๓.๔๘
ประถมศึกษา	๓.๘๒	-	-๐.๐๒	๐.๓๗*	๐.๓๔*
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	๓.๘๔	-	-	๐.๓๙*	๐.๓๖*
อนุปริญญา/เทียบเท่า	๓.๔๕	-	-	-	-๐.๐๓
ปริญญาตรีขึ้นไป	๓.๔๘	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือนักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษานุปริญญา/เทียบเท่า และ ปริญญาตรีขึ้นไป

นักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีวุฒิการศึกษานุปริญญา/เทียบเท่า และ ปริญญาตรีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๔ นักท่องเที่ยวที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๕)

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.
ธุรกิจส่วนตัว	๗๓	๓.๗๖	๐.๘๗๕
เกษตรกร	๕๒	๓.๙๔	๐.๖๒๗
รับจ้าง	๑๒๐	๓.๗๕	๐.๗๕๕
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๙	๓.๑๔	๐.๙๙๔
อื่น	๘๑	๓.๗๓	๐.๗๖๙
รวม	๓๙๕	๓.๖๖	๐.๘๕๖

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๕)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๒๔.๔๖๐	๔	๖.๑๑๕	๙.๒๕๒*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๕๗.๗๗๙	๓๙๐	๐.๖๖๑		
ผลรวม	๒๘๒.๒๔๐	๓๙๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔, ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบความเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน (ธุรกิจส่วนตัว $\bar{X}$ = ๓.๗๖, เกษตรกร $\bar{X}$ = ๓.๙๔, รับจ้าง $\bar{X}$ = ๓.๗๕, รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ $\bar{X}$ = ๓.๑๔, อื่น $\bar{X}$ = ๓.๗๓) มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๕)

อาชีพ	$\bar{X}$	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกรรม	รับจ้าง	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		๓.๗๖	๓.๙๔	๓.๗๕	๓.๑๔	๓.๗๓
ธุรกิจส่วนตัว	๓.๗๖	-	-๐.๑๘	๐.๐๑	๐.๖๒*	๐.๐๓
เกษตรกรรม	๓.๙๔	-	-	๐.๑๙	๐.๘๐*	๐.๒๑
รับจ้าง	๓.๗๕	-	-	-	๐.๖๑*	๐.๐๒
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๓.๑๔	-	-	-	-	-๐.๕๙*
อื่นๆ	๓.๗๓	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัวมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม น้อยกว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่นๆ

สมมติฐานที่ ๕ นักท่องเที่ยวที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามรายได้

(n=๓๙๕)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๓๒	๓.๙๓	๐.๖๒๘
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐	๑๐๙	๓.๗๑	๐.๗๓๐
๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐	๘๒	๓.๕๘	๐.๘๖๐
มากกว่า ๒๐,๐๐๐	๗๒	๓.๒๑	๑.๑๑๑
รวม	๓๙๕	๓.๖๖	๐.๘๔๖

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามรายได้

(n=๓๙๕)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๒๕.๑๗๙	๓	๘.๓๙๓	๑๒.๗๖๖*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๕๗.๐๖๑	๓๙๑	๐.๖๕๗		
ผลรวม	๒๘๒.๒๔๐	๓๙๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗, ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ $\bar{X}$ = ๓.๙๓, ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ $\bar{X}$ = ๓.๗๑, ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ $\bar{X}$ = ๓.๕๘, มากกว่า ๒๐,๐๐๐ $\bar{X}$ = ๓.๒๑ มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๙

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามรายได้

(n=๓๙๕)

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	มากกว่า ๒๐,๐๐๐
		๓.๙๓	๓.๗๑	๓.๕๘	๓.๒๑
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐	๓.๙๓	-	๐.๒๒*	๐.๓๕*	๐.๗๒*
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๓.๗๑	-	-	๐.๑๓	๐.๕๐*
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	๓.๕๘	-	-	-	๐.๓๗*
มากกว่า ๒๐,๐๐๐	๓.๒๐	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐมจำแนกตามรายได้พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐, ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ และรายได้ มากกว่า ๒๐,๐๐๐

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐

สมมติฐานที่ ๖ นักท่องเที่ยวที่มี จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐมจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด

(n=๓๙๕)

จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด	n	$\bar{X}$	S.D.
ครั้งแรก	๖๕	๔.๐๐	๐.๖๗๙
๒-๕ ครั้ง	๑๖๘	๓.๗๕	๐.๖๑๑
๖ - ๑๐ ครั้ง	๖๔	๓.๕๒	๐.๙๒๖
มากกว่า ๑๐ ครั้ง	๙๘	๓.๓๙	๑.๑๐๙
รวม	๓๙๕	๓.๖๖	๐.๘๔๖

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด

(n=๓๙๕)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๘๒๑	๓	๕.๖๐๗	๘.๒๖๐*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๒๖๕.๔๑๙	๓๙๑	๐.๖๗๙		
ผลรวม	๒๘๒.๒๔๐	๓๙๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐, ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด(ครั้งแรก $\bar{X}$ = ๔.๐๐, ๒-๕ ครั้ง $\bar{X}$ = ๓.๗๕, ๖-๑๐ ครั้ง $\bar{X}$ = ๓.๕๒, มากกว่า ๑๐ ครั้ง $\bar{X}$ = ๓.๓๙) มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด

(n=๓๙๕)

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด	$\bar{X}$	ครั้งแรก	๒ - ๕ ครั้ง	๖ - ๑๐ ครั้ง	มากกว่า ๑๐ ครั้ง
		๔.๐๐	๓.๗๕	๓.๕๒	๓.๓๙
ครั้งแรก	๔.๐๐	-	๐.๒๕*	๐.๔๘*	๐.๖๑*
๒-๕ ครั้ง	๓.๗๕	-	-	๐.๒๓	๐.๓๖*
๖ - ๑๐ ครั้ง	๓.๕๒	-	-	-	๐.๑๓
มากกว่า ๑๐ ครั้ง	๓.๓๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐมจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดครั้งแรก มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด ๒ - ๕ ครั้ง , ๖ - ๑๐ ครั้ง และมากกว่า ๑๐ ครั้ง

นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด ๒ - ๕ ครั้ง มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดมากกว่า ๑๐ ครั้ง

จากตารางที่ ๔.๒๓ สรุปสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ		ค่าระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบ
			t	F		
๑	เพศ	ด้านการจัดการศาสนสถาน ด้านการจัดการศาสนบุคคล ด้านการจัดการกิจกรรม ด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อม	๒.๙๖๙	-	๐.๑๕๘	ปฏิเสธ
๒	อายุ			๕.๑๑๓	๐.๐๐๒	ยอมรับ
๓	วุฒิการศึกษา			๖.๑๑๙*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๔	อาชีพ			๙.๒๕๒*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๕	รายได้ต่อเดือน			๑๒.๗๖๖*	๐.๐๐๐	ยอมรับ
๖	จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัด			๘.๒๖๐*	๐.๐๐๐	ยอมรับ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ในประเด็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการศาสนสถาน

ลำดับที่	ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน
๑	แผนผังที่แสดงภายในวัดบอกสถานที่ไม่ชัดเจน	๕๕
๒	ร่องระบายน้ำบริเวณศาสนสถานมีกลิ่นเหม็น	๔๕
๓	บริเวณศาสนสถานภายในวัด มีพื้นที่จำกัด	๓๑
๔	อาคาร และ ศาสนสถานสกปรกด้วยมูลนก	๒๔

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ปัญหา อุปสรรคของการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการศาสนสถาน คือ แผนผังที่แสดงภายในวัดบอกสถานที่ไม่ชัดเจนจำนวน ๕๕ คน รองลงมาคือ บรรยากาศภายในวัดไม่สะอาด จำนวน ๔๕ คน และสุดท้าย คือ อาคาร และ ศาสนสถานสกปรกด้วยใบไม้ จำนวน ๒๔ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการศาสนสถาน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑	จัดทำแผนผังในวัดให้บอกสถานที่ให้ชัดเจน	๕๓
๒	กำหนดตารางแต่ละวันเพื่อทำความสะอาด	๔๕
๓	จัดแบ่งบริเวณศาสนสถานให้เพียงพอและเป็นสัดส่วนภายในวัด	๓๑
๔	ติดตั้งตาข่ายเพื่อป้องกันนก	๑๙

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการศาสนสถาน คือ จัดทำแผนผังในวัดให้บอกสถานที่ให้ชัดเจน จำนวน ๕๓ คน รองลงมาคือ จัดบุคคลเข้ามาช่วยทำความสะอาดภายในวัด จำนวน ๔๕ คน และสุดท้าย คือ วางแผนจัดการกับใบไม้ให้เป็นระบบเพื่อให้วัดสะอาด จำนวน ๑๙ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการศาสนบุคคล

ลำดับที่	ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน
๑	ไม่มีเจ้าหน้าที่ของวัดคอยให้คำแนะนำให้ข้อมูลข่าวสารและประวัติความเป็นมาของวัด	๔๕
๒	เจ้าหน้าที่ของวัดทำงานไม่เป็นระบบ	๓๗
๓	เจ้าหน้าที่ของวัด แต่งกายไม่สุภาพ วาจาไม่ไพเราะ	๓๒

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ปัญหา อุปสรรคของการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธด้านการจัดการศาสนบุคคล ไม่มีเจ้าหน้าที่ของวัดคอยให้คำแนะนำ หรือให้ข้อมูลข่าวสาร หรือประวัติความเป็นมาของวัด จำนวน ๔๕ คน รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ของวัดมีน้อย จำนวน ๓๗ คน และสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ของวัด แต่งกายไม่คอยเรียบร้อย จำนวน ๓๒ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ **ด้านการจัดการศาสนบุคคล**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑	จัดหาเจ้าหน้าที่ต้อนรับและประชาสัมพันธ์	๔๖
๒	มอบหมาย แบ่งงาน ตามหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน	๓๕
๓	จัดหาชุดเครื่องแบบการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ประจำวัดและอบรมทักษะการพูด	๒๕

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ**ด้านการจัดการศาสนบุคคล** คือ จัดหาเจ้าหน้าที่ต้อนรับและประชาสัมพันธ์ จำนวน ๔๖ คน รองลงมา คือ มอบหมาย แบ่งงาน ตามหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน จำนวน ๓๕ คน สุดท้าย คือ จัดหาชุดเครื่องแบบการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ประจำวัดและอบรมทักษะการพูดจำนวน ๒๕ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการกิจกรรม

ลำดับที่	ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน
๑	ขาดการประชาสัมพันธ์	๔๔
๒	ไม่มีการจัดกิจกรรมอื่นๆมาเสริม(นอกจากกิจกรรมทางศาสนา) เพื่อเป็นแรงจูงใจ	๓๖

ตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ปัญหา อุปสรรคของการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการกิจกรรม คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ จำนวน ๔๔ คน สุดท้าย คือ ไม่มีการจัดกิจกรรมอื่นๆมาเสริม (นอกจากกิจกรรมทางศาสนา) เพื่อเป็นแรงจูงใจ จำนวน ๔๔ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๙ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการกิจกรรม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑	ติดตั้งป้ายประกาศกำหนดวันเวลาล่องหน้ำอย่างชัดเจน	๔๒
๒	จัดกิจกรรมอื่นๆมาเสริมช่วงวันหยุด	๓๕

ตารางที่ ๔.๒๙ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการกิจกรรม คือติดตั้งป้ายประกาศกำหนดวันเวลาล่องหน้ำอย่างชัดเจน จำนวน ๔๒ คน สุดท้าย คือ จัดกิจกรรมอื่นๆมาเสริมช่วงวันหยุด จำนวน ๓๕ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน
๑	ไม่มีความร่มรื่นของต้นไม้	๓๕
๒	บริเวณภายในวัดสกปรก ของวางไม่เป็นระเบียบ	๓๐
๓	เรื่องมูลสุนัข, แมว, ไก่	๒๕
๔	ห้องน้ำ ห้องสุขา มีกลิ่นเหม็น	๒๐

ตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ปัญหา อุปสรรคของการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ ไม่มีความร่มรื่นของต้นไม้ จำนวน ๓๕ คน รองลงมา คือ บริเวณภายในวัดสกปรก ของวางไม่เป็นระเบียบ จำนวน ๓๐ คน และสุดท้าย คือห้องน้ำ ห้องสุขา มีกลิ่นเหม็น จำนวน ๒๐ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๑ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑	ปลูกต้นไม้เพิ่มเติมหรือทำหลังคาบังแดดส่วนที่จำเป็น	๔๔
๒	ควรทำตารางทำความสะอาด และจัดของให้เป็นระเบียบ	๓๑
๓	ไม่ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ภายในวัด ถ้ามีสัตว์ภายในวัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยจัดการ	๒๔
๔	ทำตารางดูแลและทำความสะอาดห้องน้ำและสุขา	๒๓

ตารางที่ ๔.๓๑ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ **ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม** คือ ปลูกต้นไม้เพิ่มเติมหรือทำหลังคาบังแดดส่วนที่จำเป็นจำนวน ๔๔ คน รองลงมาคือ ควรทำตารางทำความสะอาด และจัดของให้เป็นระเบียบ จำนวน ๓๑ คน และสุดท้ายคือ ทำตารางดูแลและทำความสะอาดห้องน้ำและสุขา จำนวน ๒๓ คน ตามลำดับ

๔.๕ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

๑. พระพรหมเวที (สุเทพ พุสฺสธมฺโม)	เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๒. พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ) รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์	
๓. พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิชฌณฺญ)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๔. พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๕. นายสุรเชษฐ์ จันทร์คุณ	หัวหน้าสำนักงานจัดประโยชน์ฯ
๖. นางฐิติรัตน์ คำภูไทย	หัวหน้าวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
๗. นายพิสิษฐ์ เขาวนเจริญวุฒิ	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ จังหวัดนครปฐม
๘. นายอัศวิน วัฒนศิริ	พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์

๔.๕.๑ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมมีการจัดการวัด

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมมีการจัดการวัดว่า การจัดการวัดส่วนใหญ่ก็เรียบร้อยด้วยดี^๑ แต่ในเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดกำลังทรัพย์ที่จะมาดูแลปฏิสังขรณ์ศาสนสถานให้สวยงาม เรียบร้อย และสะอาดน่าดูน่าชม^๒ ในเรื่องสถานที่ในเขตพุทธาวาสการจัดการต่างๆไม่ค่อยสะดวกเพราะทางศิลปากรเป็นผู้ดูแลเพราะองค์พระปฐมเจดีย์ขึ้นทำเนียบเอาไว้^๓ องค์พระปฐมเจดีย์เป็นโบราณสถาน เป็นสถาปัตยกรรมระดับประเทศฉะนั้นจึงมีบทเกี่ยวข้องกับกรม

^๑สัมภาษณ์ พระพรหมเวที (สุเทพ พุสฺสธมฺโม), เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๒สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ), รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๓สัมภาษณ์ นายสุรเชษฐ์ จันทร์คุณ หัวหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์องค์พระปฐมเจดีย์, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ศิลปากร วัด หน้าที่ของเจ้าอาวาสก็คือการบริหาร^๕ ซึ่งได้มีนโยบายให้พนักงาน คณานประจำ คณาน จ้างพิเศษก็ได้เน้นให้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ของตนๆที่ได้รับมอบหมาย ผูกให้เป็นคนดี ความ เสียสละและกิริยามารยาทให้เรียบร้อย^๕

๔.๕.๒ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนสถาน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนสถาน การจัดการศาสนสถานของวัดพระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ เป็นวัดแรกในประเทศไทย เป็นวัดสำคัญ เป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่ต่าง ๆ นั้น จะพร้อมทั้งหมด^๖ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่จอดรถรองรับนักท่องเที่ยวทั้ง ๔ ทิศ สถานที่สะอาด ห้องน้ำ-ห้องสุขาพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่พร้อมดูแล ความสะดวกให้กับ ผู้ที่จะมาไหว้พระ ปิดทองและมีการต้อนรับอย่างคึกคักพนักงานของวัด^๗ ส่วนใหญ่ก็เรียบร้อยด้วยดีแต่ในเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดกำลังทรัพย์ที่จะมาดูแลปฏิสังขรณ์ศาสนสถานให้สวยงาม เรียบร้อย และสะอาดน่าดู น่าชม และสมควรที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งสำคัญ^๘ องค์พระปฐมเจดีย์เป็นโบราณสถาน เป็นสถาปัตยกรรมระดับประเทศ

ฉะนั้นจึงมีบทเกี่ยวข้องกับกรมศิลปากร วัดหน้าที่ของเจ้าอาวาสก็คือการบริหาร แต่เนื่องจากว่าวัดเป็นศาสนสถานหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ใช่อยู่ที่เจ้าอาวาส หากแต่เป็นผู้เฝ้าดูแลเมื่อมีสิ่งใดที่จะต้องมีการบูรณะก็ต้องแจ้งทางกรมศิลปากรในเรื่องการดูแล^๙ ในด้านปัญหาต่างๆหรืออุปสรรคก็มีอยู่บ้าง แต่ก็ได้แก้ไขให้เป็นไปด้วยดี และได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับศาสนสถานที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาราบไหว้สักการบูชา โดยเฉพาะจะต้องเน้นในเรื่องของความสะอาดให้มาก

^๕สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิชฌณฺญ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^๖สัมภาษณ์ พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๗สัมภาษณ์ พระพรหมเวที (สุเทพ มฺสธมฺโม), เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๘สัมภาษณ์ นายอัครพนธ์ เจริญโชติวงศ์ พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๙สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาลิโร), รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิชฌณฺญ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ที่สุด^{๑๐} วัดเป็นสถานที่เหมาะสมยิ่ง แต่คงต้องมีการปรับปรุงสถานที่ และจัดทำหลักคำสอนสอดแทรกในพื้นที่ มีต้นไม้และสถานที่เกี่ยวกับศาสนา มีจุดที่ศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวัดพระปฐมเจดีย์^{๑๑} ส่วนใหญ่จะไม่มีกรวางผังวัดล่วงหน้า ทำให้เกิดความรกตา ไม่สวยงาม อีกทั้งเจ้าอาวาสบางรูปไม่มีวิสัยทัศน์และมีอัตราสูง บางครั้งการจัดการโดยความเห็นของเจ้าอาวาสฝ่ายเดียวอาจทำลายความงามของศาสนสถานไปอย่างไม่ตั้งใจ^{๑๒} ในเรื่องสถานที่ในเขตพุทธาวาสการจัดการต่างๆไม่ค่อยสะดวกเพราะทางศิลปากรเป็นผู้ดูแลเพราะองค์พระปฐมเจดีย์ขึ้นทำเนียบเอาไว้วันนั้นเอง^{๑๓}

๔.๕.๓ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนบุคคลหรือบุคคลบุคคลกรวัด มีการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรเรียบร้อยด้วยดี^{๑๔} เมื่อนักท่องเที่ยวมาแล้วก็จะขึ้นมาราบไหว้บูชา เพราะประเพณีวัฒนธรรมของเราเมื่อมาแล้วก็จะขึ้นเพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นสิริมงคล^{๑๕} แก่ท่านและครอบครัว วัดพระปฐมเจดีย์เป็นสถานที่พร้อมทุกอย่าง^{๑๖} นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยววัดโดยการศึกษาข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจอย่างมาก ดังนั้นจึงควรมีการจัดเตรียมข้อมูลที่สำคัญรวมถึงนำเสนอกิจกรรมต่างๆและข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติต่อวัดและโบราณสถานโบราณวัตถุที่ตั้งอยู่ภายในวัด ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นศูนย์รวมในการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับวัดต่างๆ^{๑๗} หรือให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่สำคัญ จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ทั้งในเรื่องของข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ คำสอนทางศาสนา

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายพิสิษฐ์ เชาวน์เจริญวุฒิ, นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นางจิตติรัตน์ คำภูไทย, หัวหน้าวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายสุรเชษฐ์ จันทร์คุณ, หัวหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์องค์พระปฐมเจดีย์, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายสุรเชษฐ์ จันทร์คุณ, หัวหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์องค์พระปฐมเจดีย์, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๕}สัมภาษณ์ พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสสุธมโม), เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖}สัมภาษณ์ นายอัศวิน วัฒนศิริ, พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นางจิตติรัตน์ คำภูไทย, หัวหน้าวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙.

ที่สำคัญในเรื่องของภาที่ใช้ในการสื่อสาร เช่นภาษาอังกฤษ^{๑๘} เจ้าอาวาสจัดโครงการอบรมแนะนำเจ้าหน้าที่ประจำจุดต่างๆ และในเรื่องของการแต่งกายของนักท่องเที่ยว เราจะต้องมีการจัดการกับประตูแดงทางที่จะเข้ากำแพงแก้วขึ้นในเพราะด้านนอกจะมีรถเข้าออกชมทั้ง ๔ ทิศประตูแดงด้านในต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลให้บริการ^{๑๙} ซึ่งได้มีนโยบายให้พนักงาน คนงานประจำ คนงานจ้างพิเศษก็ได้เน้นให้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ของตนๆที่ได้รับมอบหมาย ฝึกให้เป็นคนดี ความเสียสละและกิริยามารยาทให้เรียบร้อย^{๒๐} พร้อมด้วยพนักงานตามแผนการต่างๆของวัดด้วยต้องมีการฝึกงานในทุกๆด้าน^{๒๑}

๔.๕.๔ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการกิจการภายในวัด การจัดการกิจการภายในวัด วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ของคนไทยทั่วประเทศ ที่จะมาประกอบพิธีกรรมต่างๆ^{๒๒} ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญทางราชการ และส่วนใหญ่เราก็เฝ้ายพร้อมทุกประการ^{๒๓} กิจกรรมที่จัดภายในวัดมีความเหมาะสม แต่เห็นว่าควรเน้นเรื่องเชิงพุทธมากกว่าเชิงพาณิชย์ และที่สำคัญคือกิจกรรมทางด้านจิตวิญญาณหรือการทำสมาธิ เห็นว่าควรมีให้มากขึ้น^{๒๔} โดยมากจะเป็นลักษณะเดียวกัน ทำให้ไม่น่าสนใจ ได้แก่ ไหว้พระปิดทอง ขอพร บนบานเป็นต้น ควรปรับกิจกรรมให้น่าดูน่าสนใจ^{๒๕} นั้นมีการไหว้พระสวดมนต์พร้อมทั้งสมาทานศีล ๕ เวลา ๐๘.๐๐ น. ที่หน้าวิหารพระร่วงทุกวัน และได้เชิญผู้ที่มาทำบุญไหว้พระจากต่างจังหวัดได้มาร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน

^{๑๘}สัมภาษณ์ นายพิสิษฐ์ เขาวนเจริญวุฒิ, นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๙}สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิษฐณฺญ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๐}สัมภาษณ์ พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๑}สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ), รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๒}สัมภาษณ์ พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสฺสธมฺโม), เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๓}สัมภาษณ์ นายอัศวิน วัฒนศิริ, พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๔}สัมภาษณ์ นายพิสิษฐ์ เขาวนเจริญวุฒิ, นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๕}สัมภาษณ์ นางจิตติรัตน์ คำภูไทย, หัวหน้าวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙.

กับหัวหน้างานคนงานภายในวัด^{๒๖} มีศาลาแล้วมีพระอยู่สอนให้โยมไหว้พระกราบพระสอนเดินจงกรม นั่งสมาธิ ๑๐ นาที แผ่เมตตา ๕ นาที^{๒๗} ดำเนินการเรื่องการจัดการกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆและมีการจัด บวชทั้งฝ่ายสงฆ์และหน่วยงานราชการประจำปี^{๒๘}

๔.๕.๔ แนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อก่อนประเทศไทยก็มีวัดเป็นโรงเรียน แต่ปัจจุบันมีความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม การเมือง และเทคโนโลยี วัดจึงควรปรับมาใช้สื่อสมัยใหม่^{๒๙} ประวัติของวัดพระปฐมเจดีย์มันยังสั้นมาก ไม่ได้ออกมาจากนักโบราณคดี ออกมาจากหนังสือเทศการต่างๆมากกว่า ความรู้ส่วนหนึ่งแต่ถ้าจะให้ เป็นประวัติศาสตร์ต้องดูหลายๆที่เทียบเคียงกัน ภาพสไลด์ภาพวิดีโอที่จะแนะนำ เป็นแหล่งพระพุทธศาสนาแห่งแรกในถิ่นแถวนี้มีพระบรมสารีริกธาตุที่ยิ่งใหญ่แต่การจัดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวก็จะยอมรับ^{๓๐} แต่วัดส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องความขลังและความศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจ ดลบันดาล ซึ่งไม่ใช่พุทธแท้จริง แต่เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบอย่างนั้น วัดใดที่เป็นพุทธแท้จริง ก็จะไม่มีคนเข้าวัด^{๓๑} ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม วัดได้จัดเป็นสถานที่ร่มรื่น ทั้งได้จัดตั้งเก้าอี้ให้ผู้ที่เข้ามาภายในวัดพักผ่อนหย่อนใจ^{๓๒} ในเรื่องนี้เกี่ยวกับสถานที่ที่มีจำนวนจำกัด และอุปกรณ์เสริมก็มีจำนวน จำกัด^{๓๓} เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาหาความรู้ ตลอดจนพี่น้องนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป สถานที่สะอาด

^{๒๖}สัมภาษณ์ พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๗}สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิขณญ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๘}สัมภาษณ์ นายสุรเชษฐ์ จันคุณ, หัวหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์องค์พระปฐมเจดีย์, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๙}สัมภาษณ์ นายพิสิษฐ์ เขาวนเจริญวุฒิ, นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๓๐}สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปวิขณญ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๓๑}สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ), รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๒}สัมภาษณ์ พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๓}สัมภาษณ์ นายสุรเชษฐ์ จันคุณ, หัวหน้าสำนักงานจัดผลประโยชน์องค์พระปฐมเจดีย์, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ห้องน้ำสะอาด มีทั้งหมด ๒๐๒ ห้อง และจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลและต้อนรับเป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวจึงได้รับความสะดวกสบาย ไม่ค่อยมีปัญหาอุปสรรคใดๆเลย^{๓๔}

สรุปได้ว่า ทำให้เห็นถึงแนวทางในการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ต้องเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวคนไทยและต่างชาติ ที่ต้องการหาสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อน และทำบุญ ไปพร้อมกันทั้งครอบครัว ทำให้วัดต้องมีการจัดการวัดที่ดี อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัด เป็นที่พึงพอใจ ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัดนั้นกลับมาท่องเที่ยวที่วัด ที่เป็นที่พักที่เคารพนับถือของเขาตลอดไป

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of knowledge)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยโดยการแสดงแผนภาพ ดังแผนภาพที่ ๔.๑

^{๓๔}สัมภาษณ์ นายอัศวิน งามเลิศ, พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม” สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการจัดการศาสนสถาน องค์พระปฐมเจดีย์เป็นโบราณสถาน เป็นสถาปัตยกรรมระดับประเทศฉะนั้นจึงมีบทเกี่ยวข้องกับกรมศิลปากร วัดหน้าที่ของเจ้าอาวาสก็คือการบริหาร แต่เนื่องจากว่าวัดเป็นศาสนสถานหน้าที่ต่างๆไม่ใช่อยู่ที่เจ้าอาวาส หากแต่เป็นผู้เฝ้าดูแลเมื่อมีสิ่งใดที่จะต้องมีการบูรณะก็ต้องแจ้งทางกรมศิลปากรในเรื่องการดูแล สำหรับเรื่องการก่อสร้างทำหากจะมีการก่อสร้างแบบสมัยใหม่ไม่ได้เลยไม่ว่าจะเป็นตึกก็ขึ้นก็ตาม รูปแบบจะไม่เข้ากับสถานที่และสถาปัตยกรรมที่ล้ำค่าจะทำให้เสียทัศนียภาพรวมทั้งมีการบดบังหลายอย่าง

๒. ด้านการจัดการศาสนบุคคล นอกจากจะหมายถึงพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด ยังหมายถึง ไวยาวัจกร เด็กวัด อีกด้วย ดังนั้นหากจะจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์จะต้องจัดศาสนบุคคลทั้งหมดให้มีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของความเป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีหลักสูตรการท่องเที่ยวทั้งในระดับพระสงฆ์เพื่อเป็นผู้นำปฏิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การจัดหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับพระสงฆ์ให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารแหล่งท่องเที่ยวในวัดอย่างยั่งยืน และระดับนักท่องเที่ยว นักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในชุมชนนำมาสู่การรักษาภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศาสนา วัฒนธรรม นอกจากนี้วัดควรตั้งกรรมการวัดผู้มีความรู้ด้านประวัติโบราณสถานของวัดเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

๓. ด้านการจัดกิจกรรมภายในวัด โดยมากจะเป็นลักษณะเดียวกัน ทำให้ไม่น่าสนใจ ได้แก่ ไหว้พระปิดทอง ขอพร บนบานเป็นต้น ควรปรับกิจกรรมให้น่าดูน่าสนใจนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มาวัดเพื่อกราบไหว้มาขอพรและเที่ยวชมความสวยงามของโบราณสถานภายในวัด จึงควรมีการร่วมมือระหว่างวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ที่สร้างความประทับใจและให้แง่คิดเชิงหลักทางพระพุทธศาสนา โดยการใช้เทคโนโลยีต่างๆเข้ามาช่วยทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบที่เหมาะสมในบริบทของวัดในพระพุทธศาสนา

๔. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อมก็ได้มีการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ร่มรื่น ทั้งได้จัดตั้งแก่อื้อและสิ่งของที่อำนวยความสะดวกให้ครบครันแก่นักท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่เข้ามาภายในวัดเพื่อพักผ่อนหย่อนใจที่ดีเยี่ยมเพื่อการกลับมาอีกครั้งในการบริการที่ดีเยี่ยมทั้งสถานที่และบุคลากรของวัด